

Kandidatuppsats i offentlig förvaltning HT13

Förvaltningshögskolan, Göteborgs universitet

Emil Klasson

Marcus Bjelkenberg

Handledare: Stig Montin

Examinator: Gregg Bucken-Knapp

Fildelning

**En enkätstudie som kartlägger argumenten bakom
fildelning**

Abstrakt

Uppsatsen kartlägger vanliga argument och åsikter om fildelning hos individer med olika konsumtionsvanor. Uppsatsen undersöker också hur relationen mellan konsumtion av fildelning och åsikter, argument och ställningstaganden ser ut. Den utgår ifrån kriminalvetenskapliga teorier såsom neutraliseringstekniker, differentiell association och brottsliga subkulturer. Uppsatsen jämför fildelare med andra brottskategorier och visar upp skillnader och likheter.

Datainsamlingen har skett genom en enkätundersökning som besvarats av 196 förstaarselever på Göteborgs universitet. Datan har sedan hanterats i statistikprogrammet SPSS där vi undersökt samband och diverse svarsfrekvenser från enkätundersökningen. Resultatet av undersökningen visar på flera intressanta utfall. För det första så finner vi att det finns flera samband mellan åsikter om fildelning och konsumtion. Resultatet visar att fildelare liknar andra brottsgrupper men också skiljer sig från dem i vissa avseenden.

Vi tror att uppsatsen kan bidra till ökad kunskap om fildelare och de åsiktsmässiga olikheter som finns i denna stora, heterogena grupp. Med största sannolikhet kommer denna kunskap krävas för att åstadkomma förändring och förbättring på dagens problematik.

Innehållsförteckning

Abstrakt.....	2
Innehållsförteckning.....	3

1. Inledning

1.1 Bakgrund.....	5
1.1.1 Fildelning.....	5
1.1.2 Lagstiftning.....	5
1.1.3 Lagliga alternativ.....	6
1.2 Problemformulering.....	7
1.3 Frågeställning.....	8
1.4 Syfte.....	8

2. Teori och tidigare forskning

2.1 Vanliga argument.....	9
2.1.1 Alla andra.....	9
2.1.2 Ingen risk.....	10
2.1.3 Ideologiskt argument.....	10
2.1.4 Ekonomiskt argument.....	11
2.1.5 bekvämlighetsskäl.....	11
2.2 Normer.....	11
2.3 Ekobrott och fildelning.....	13
2.4 Neutraliseringstekniker.....	14
2.5 Brottsliga subkulturer.....	16

3. Metod

3.1 Val av metod.....	17
3.2 Enkät.....	18
3.3 Operationaliseringar/begrepp.....	18
3.4 Urval.....	19
3.5 Reliabilitet och validitet.....	20
3.6 Tolkning av data.....	21

4. Resultat

4.1 Sammanställning och statistiska mått.....	21
4.2 Presentation av resultat.....	23
4.2.1 Resultat: Frågeställning 1.....	23
4.2.2 Resultat: Brottsliga subkulturer.....	27
4.2.3 Resultat: Frågeställning 2.....	28
4.2.4 Resultat: Neutraliseringstekniker.....	28
4.2.5 Resultat: Differentiell association.....	31
5. Slutsatser.....	31
6. Källor.....	34
6. Bilaga #1.....	36

1. Inledning

1.1 Bakgrund

1.1.1 Fildelning

Med fildelning menas att man på något sätt tar del av eller sprider upphovsrättsskyddat material över internet. Alltså när man laddar ned material, delar med sig av eller streamar upphovsrättsskyddat material. Laglig fildelning, alltså när filerna inte är upphovsrättsskyddade, inkluderas inte i uppsatsen.

Fildelning har ökat i takt med att teknologin utvecklats och blivit allt mer tillgänglig. Utvecklingen har varit i konstant utveckling de senaste 10-15 åren. Fildelningen satte ordentlig fart i och med lanseringen av programmet Napster (Rydell 2009: 41). Napster var det första stora datorprogram som kopplade samman individer för att sprida och ta del av upphovsrättsskyddade filer. Sedan 1999 har fildelningen utvecklats och det finns ofantligt många webbsidor och program som främjar fildelning av upphovsrättsskyddat material. Vi finner det inte intressant att presentera historien och utvecklingen av fildelningen mer än så, utan vill istället beskriva hur fildelning ser ut idag.

I undersökningen *Svenskarna och internet* från 2012 (Findahl 2012: 17) framgår det att i fildelningen är utbredd. I åldrarna 12-35 är det över 44 procent som fildelar, i åldrarna 36-65 är siffran betydligt lägre med endast 16 procent. Vad som framgår av undersökningen och i den mesta litteratur rörande ämnet fildelning är att det främst är unga människor som fildelar.

1.1.2 Lagstiftning

Det har också gjorts försök att från politiskt håll motverka olaglig fildelning genom lagstiftning. Den mest omfattande satsningen är IPRED-lagen som trädde i kraft 1 april 2009 och innebar ökade möjligheter till identifikation av förbrytare avseende delning av upphovsrättsskyddat material. De lagar som fanns innan innebar inga större möjligheter att komma till ett gripande, vilket det i efterhand skulle visa sig att inte heller IPRED-lagstiftningen i praktiken skulle klara av.

Direkt efter att IPRED-lagen trädde i kraft kunde man konstatera att internettrafiken i Sverige minskade med 40 procent (Jäderblom 2012: 21). Denna förändring av trafiken antogs naturligtvis ha direkt koppling till införandet av lagen. Minskningen talar sitt tydliga språk

och man kan ju anta att fildelare i största allmänhet kände en viss oro över hur denna då nya lag skulle kunna praktiseras mot dem.

Denna eventuella oro tycktes inte vara särskilt länge, för redan sex månader senare kunde man konstatera att nivåerna beträffande internettrafiken var tillbaka på de samma som före införandet av IPRED. Detta fastslås av Helene Jäderblom i statens offentliga utredningar. Det finns givetvis många förklaringar kring varför lagen förlorade i effekt och fildelningen återgick till de gamla nivåerna. En stor faktor till ovanstående konstaterande, menar Jäderblom, är problematiken med att få fildelare av upphovsrättskyddat material fällda eller överhuvudtaget gripna. Hon hävdar att förklaringar till varför lagen inte efterföljs är höga krav på bevisning samt att domstolsprocesserna är långa och kostsamma, vilket minskar mångas vilja att gå vidare i ärendena. Värt att notera är att partier som exempelvis Piratpartiet har växt kraftigt sedan de bildats som en protest mot lagstiftningen som berör fildelning, de har till och med inröstats i Europaparlamentet.

Många är rösterna som hävdar att lagstiftningen inte hjälper för att bekämpa fildelning av upphovsrättskyddat material, utan att det är fråga om en samhällskultur som är svår att förändra. Detta är något av en utgångspunkt för oss i vårt arbete. Vi vill helt enkelt fokusera på argumenten kopplade till olika beteenden och på så sätt kanske i längden kunna bidra till någon form av kategorisering. Eftersom samhällsattityderna alltså anses vara så viktiga så borde det vara där man ska satsa. Satsning på förändring av attityder tror vi kan göras bäst om man känner till och kan härleda vanliga argument bland konsumenterna.

1.1.3 Lagliga alternativ

Samtidigt som fildelningen består och det verkar vara svårt att lagstifta bort den, har det under de senaste åren kommit en ny och växande marknad. Företag som Spotify och Netflix har växt fram där man erbjuder konsumer, på ett liknande sätt som fildelningen, tillgång till stora mängder film och musik fast på ett lagligt sätt. Allt fler människor använder sig av dessa lagliga alternativ. Exempelvis hade Spotify i mars 2013 sex miljoner betalande användare. Det är svårt att bedöma hur fildelningen har påverkats av företag som Spotify då man vanligtvis mäter internettrafik och då inte kan urskilja hur internettrafiken ser ut. Men i en studie vi tagit del av finns det ett samband mellan användandet av Spotify och minskad illegal fildelning (Larsson M, mfl: 2009).

Detta har föranlett oss till vårt arbetsområde och med hjälp av ovanstående konstaterande har vi däri tagit avstamp för denna uppsats.

1.2 Problemformulering

Att fildelning av upphovsrättsskyddat material är ett stort samhällsproblem är inte svårt att motivera. Det är inte bara ett ovanligt utbrett brott som väldigt många i dagens samhälle ofta och kontinuerligt begår. Det innebär också uteblivna intäkter för bland annat upphovsmakarna och distributörerna, vilket påverkar utbudet av kultur och produktioner i negativ riktning.

Problematiken som finns i att så stora delar av landets befolkning fildelar, är omfattande. Enligt de flesta undersökningar, forskningsarbeten och rapporter vi tagit del av finner man att den största delen av de som fildelar upphovsrättsskyddat material tillhör den yngre delen av befolkningen. Det stora bekymret med att så många aktivt bryter mot lagen är att det i framtiden kan bli svårt att få någon legitimitet i andra lagar som inte faller i god jord hos folket. Givetvis innebär detta problem i sig oavsett vilka kategorier som bryter mot lagen. Trots det tror vi att det blir extra problematiskt när så stor del av de unga, som representerar den nya generationen, fildelar. Samtidigt har vi tagit del av att det är de sociala normerna som styr hur individerna agerar och tycker kring fildelning enligt rapporten ”social norms and intellectual property” (Larsson, S, mfl: 2009). Författarna kommer fram till att de sociala normerna har stort inflytande och inskränker de rättsliga normerna.

Det väsentliga i förda diskussioner är kring vilka konsekvenser det kan innebära för ett samhälle när staten inte får någon legitimitet i sina lagar. Liknelser som att till exempel snatta godis i butik skulle gå att applicera på problematiken. Dessutom kan man fundera över vari skillnaden egentligen ligger, som gör den ena handlingen förkastlig och den andra allmänt godtagbar och vedertagen?

Detta breda ifrågasättande av lagen och de kontinuerliga lagöverträdelsena tror vi kan tendera i att förtroendet för rättsväsendet urholkas. Detta resonemang ligger till grund för en stor del av problematiken vi hittills presenterat. Måns Svensson och Stefan Larsson skriver om problemet i sin rapport ”social norms and intellectual property”, som vi tagit del av.

Som vi varit inne på tidigare finns det svårighet i att få lagstiftning att fungera. Detta är ytterligare ett problem i sammanhanget, då det som sagt kan innebära stora kostnader för samhället då lagar inte efterföljs. SOU 2012:51 kommer fram till att IPRED-lagen som trädde

i kraft 1 april 2009 inte har fått den effekt som avsågs. En annan slutsats som drogs i samma utredning menade att legitimiteten och trovärdigheten för IPRED-lagen har minskat eftersom det är väldigt få som faktiskt straffas för sin olagliga verksamhet. Detta på grund av långa domstolsprocesser och höga krav på bevisning. Andra forskare som Måns Svensson och Stefan Larsson kommer fram till liknande slutsatser och hävdar att man inte kan komma till en lösning på problematiken med lagstiftning. Detta eftersom de sociala normerna i samhället anses alltför svåra att rucka på.

En lösning på problemet kan istället vara lagliga substitut till fildelning. Företag som Spotify och Netflix har växt kraftigt de senare åren och allt mer människor betalar för att på ett lagligt sätt få tillgång till musik och film. Trots att många använder dessa alternativ så fildelas det troligtvis fortfarande mycket och av många.

1.3 Frågeställning

1. Går det urskilja skillnader och samband i argument angående fildelning mellan individer med olika konsumtionsvanor av uphovsrättsskyddat material?
2. Går det att urskilja skillnader eller samband mellan hur ofta och i vilket syfte man använder lagliga streamingtjänster till vilken konsumtion av fildelning man har?
3. Går det applicera teorierna om neutraliseringstekniker, differentiell association och brottsliga subkulturer på fildelning och går det i så fall jämföra fildelning med ekonomiska brott?

1.4 Syfte

De flesta tidigare undersökningar om fildelning som vi tagit del, är av kvalitativ art och några har fungerat som fullgoda verktyg till skapandet av denna uppsats. Det finns en hel del olika argument och åsikter från dessa undersökningar, som vi presenterar i kapitlet med tidigare forskning senare. Vi tycker oss se att man ofta generaliserar fildelare och i vår studie skulle vi vilja undersöka om det finns skillnader mellan olika konsumtionsgrupper. Hur vi har delat in de olika konsumtionsgrupperna går mer in i detalj på i senare kapitel. Vi kan däremot nämna att vi delar in respondenterna i 3 konsumtionsgrupper.

Genom att undersöka om det finns samband eller ej mellan konsumtionsvanor och argumentation så vill vi ge en ökad förståelse kring detta breda problem. Vi och många andra ser ingen nära lösning till problematiken i dagens samhälle när det gäller illegal fildelning. Vår rapport kan ge en bättre förutsättning till att förbättra denna problematik och förhoppningsvis bidra till att vidta bättre åtgärder och förändringar i framtiden.

Med hjälp av resultatet kan vi kartlägga om det finns samband mellan olika argument och konsumtionsgrupper. Finner vi inga samband anser vi även det vara ett intressant resultat som bidrar till kunskap.

Vi ser det som en möjlighet att nu undersöka fildelares relation till de lagliga substitut som nu finns eftersom de är relativt nytt och lite forskning finns på ämnet. De lagliga substituten som Spotify och Netflix arbetar på en legal marknad som är under utveckling och som har en tydlig relation till fildelningen. Här vill vi urskilja om konsumtionsvanor ligger till grund för hur väl inställd man är på dessa lagliga alternativ. Att undersöka samband mellan konsumtionsvanor menar vi kommer ge en ytterliggare kunskap om individer som fildelar och deras resonemang. En hypotes vi har angående denna frågeställning, är att det finns ett samband och att de som fildelar mer, är mindre benägna att använda och betala för streamingtjänster. Detta eftersom de får tillgång till samma material genom fildelning.

Vår tredje forskningsfråga har sin utgångspunkt i rapporten *Fusk med A-kassa* från brottsförebyggande rådet (Hagstedt, J, mfl: 2007). Med denna forskningsfråga vill vi applicera tre teorier som har använts vid forskning av ekonomiska brott och se vilka likheter och skillnader det finns mellan de som fildelar och de som begår ekonomiska brott.

2. Teori och tidigare forskning

2.1 Vanliga argument

2.1.1 Alla andra

Ett vanligt förekommande argument, i de rapporter vi tagit del av, handlar om att man fildelar för att de flesta andra gör det och att det därför blir försvarbart. Detta argument är mycket vanligt bland fildelare (Claesson 2009: 37). De individer som fildelar känner inget socialt tryck till att sluta fildela och det är inte heller vanligt att omgivningen påtalar att man bör lägga av (Larsson, S mfl 2009: 60). För att förstå detta resonemang och argument måste man skilja på den rättsliga normen som är emot fildelning och den sociala normen som finns

utbredd i samhället och bland fildelare som är för fildelning. Denna konflikt skapar problem för samhället och många individer verkar följa den sociala normen som säger att det är acceptabelt att fildela, inte minst unga personer. Marcus Tegner och Darja Poturovic (Poturovic, D mfl 2008 s.32) förklarar detta delvis med att fildelningen började långt innan riksdagen lagstiftade emot fildelning. När lagen trädde i kraft 2005 så hade redan fildelning fått fäste och normen var då att det var acceptabelt att fildela. Den rättsliga normen har haft det svårt att mäta sig med den sociala normen sen dess och de två skilda normerna verkar inte närma sig varandra.

2.1.2 Ingen risk

Som vi tidigare beskrivit är lagförändringar och sanktioner, skapade för att motverka illegal fildelning, svaga och effektlösa. De individer som fildelar ser ingen risk med att bli upptäckt med att fildela och att det ska leda till sanktioner. I statens egna utvärdering angående IPRED-lagen så framgår det att det sedan lagen trätt i kraft endast avgjort åtta domstolsärenden. (Jäderblom, H 2012: 25). Enligt både Putorovic (Putorovic, D mfl 2008) och Borgström (Borgström, R mfl: 2009) är flera av respondenterna i deras undersökningar väl medvetna om att risken att bli upptäckt är väldigt låg och bidrar till att man fortsätter. I och med IPRED-lagstiftningen som trädde i kraft 2009 angav flera respondenter att de blev mer upplysta om att de begick brottsliga handlingar men att när det visade sig att risken att åka fast inte förändrades nämnvärt så fortsatte man. När lagen trädde i kraft minskade internettrafiken kraftigt men redan efter ett halvår var internettrafiken tillbaka på samma nivå som tidigare och fildelningen antogs ligga på en liknande nivå (Jäderblom, H 2012: 7). Eftersom många inte ser någon risk med att åka fast har detta troligtvis bidragit till ett minskat förtroende och respekt för lagen.

2.1.3 Ideologiskt argument.

Ett argument som förekommer bland fildelare är att fildelning är eller bör vara en rättighet. Mer utvecklat menar man att det är en demokratisk rättighet att dela kultur och sprida information utan några hinder i ett samhälle (Claesson, E 2009: 56). Argumentet om fildelning som en rättighet har skapats utefter de illegala fildelarnas behov. Man har skapat ett motstånd mot de höga priserna på musik, film och annan kultur (Engström 2005: 23). Lagen och dess utförare beskrivs ofta väldigt nedlåtande. Lagar som har införts för att minska fildelningen har ofta väckt starka reaktioner och i viss mån motverkat sitt syfte i och med att fildelare blivit ännu mer övertygade om att fortsätta med fildelning. De menar att lagarna som

skapats kränker den personliga integriteten. Vidare menar man att internet inte har en tydlig landsgräns och att vad man gör på internet är upp till varje individ. De dyra rättegångskostnaderna för att åtala ”vanliga medborgare” är ett annat inslag som stärker övertygelsen bland individer som står för argumentation.

2.1.4 Ekonomiskt argument

Ett vanligt argument bland fildelare angående deras konsumtion av upphovsrättsskyddat material är det ekonomiska argumentet (Poturovic, D mfl 2008: 20). Många fildelare påpekar att det är en väsentlig kostnadsbesparing med fildelning eftersom det är gratis samtidigt som det är dyrt att på lagligt vis köpa samma produkter. Många fildelare är unga studenter och detta kan man anta är en förklaring till varför det ligger till på det viset. Studenter har ju generellt sett en mer begränsad ekonomi än andra grupper och det kan ju självklart vara en anledning till överrepresentation på fildelningsområdet.

2.1.5 Bekvämlighetsskäl

”Det är så enkelt det är bara att gå in och trycka på några knappar” (Putorovic, D mfl 2008: 21). Detta är ett annat vanligt resonemang som används i många argumentationer om fildelning. Många fildelar alltså helt enkelt av bekvämlighetsskäl. Anledningen till att det är så bekvämt att just fildela upphovsrättsskyddat material är ju att så många skapar en tillgänglighet för det genom att dela materialet. Tillgängligheten skapar en bekvämlighet vilket leder till att folk tycker det är värt att bryta lagen istället för att bege sig till diverse affär. Vissa i denna grupp menar också att om fildelning på något sätt inte skulle vara möjligt skulle man köpa produkter över internet ändå (Borgström, R mfl 2009: 20)

Tillgängligheten innebär också att utbudet på internet har möjlighet att vara oslagbart mycket större på internet. Där finns allt. Alla låtar och album, filmer och tv-produktioner. Dessutom kan man fildela hemifrån när som helst.

2.2 Normer

Norm är ett vanligt förekommande begrepp vid vetenskaplig forskning, inte bara inom samhällskunskapen. Man talar om normer inom flera discipliner såsom juridik, ekonomi, statsvetenskap och inte minst inom det vardagliga livet (Baier, M mfl 2009: 33). Begreppet är svårdefinierat och har olika betydelse beroende på vilken forskningskategori man använder det vid. I stort sett kan man säga att ordet norm beskriver handlingar som vi människor gör.

Vi ska i denna uppsats beskriva två typer av normer; den rättsliga normen och den samhälleliga normen. Inom samhällsvetenskapen är det intressant att studera frågor som berör interaktionen mellan den rättsliga normen och den samhälleliga normen (Ibid: 17). Vårt samhälle är uppbyggt av en mängd olika normer, både rättsliga normer och samhälleliga normer, som finns i det vardagliga livet. Ibland stämmer dessa normtyper väl överens medan det ibland uppstår konflikter normerna emellan vilket ofta skapar problem.

Normerna guidar oss och visar hur vi ska eller bör agera. De rättsliga och samhälleliga normerna verkar parallellt i vårt samhälle för att styra våra beteenden (Ibid: 163).

De rättsliga normerna kan ha flera syften, de upprätthåller stabilitet och ger legitimitet för makthållare och deras institutioner. De beskriver vad vi får göra och inte minst vem som får göra vad (Ibid: 77). Samtidigt har de samhälleliga normerna också flera syften. Man talar här om beskrivande och föreskrivande normer som talar om hur saker och ting sker och vad man ska göra eller agera som människa i en viss situation. Det finns även moraliska normer som talar om hur vårt förhållande till andra människor är eller bör vara, t.ex. man skall inte döda, vilket stämmer väl överens med den rättsliga normen. Man talar även om sociala normer som beskriver vårt sociala sammanhang, vilka vi är, vilka grupper vi tillhör och hur dessa grupper agerar (Ibid: 85). Sociala normer mynnar även ut till gemensamma värden. När man studerar normer är det intressant att se vad individer själva tycker angående vad som är rätt och fel, hur de agerar gentemot andra normer som helt eller delvis står i konflikt med sina egna normer.

Normer kan tillkomma och utvecklas på flera olika sätt. Både rättsliga normer och samhälleliga normer kan tillkomma genom både formella och informella tillvägagångsätt genom lagar, policys etc (Ibid: 93). Normer skapas också spontant genom interaktion och kommunikation mellan människor. Normerna kan skapas och utvecklas av institutioner, medborgare, organisationer och grupper som alla finns och integrerar med varandra i vårt samhälle. Hur normer skapas eller utvecklas påverkas också av de hinder och möjligheter som finns i samhället. Det finns alltså ingen förutsägbar väg eller sätt över hur en norm skapas eller utvecklas.

När man studerar normer ställs genast frågan om varför normerna följs. Det finns olika anledningar till att de följs och vi ska här kortfattat beskriva skillnaderna mellan varför rättsliga och samhälleliga normer följs. Rättsliga normer fungerar ofta som styrmedel och dessa är ofta förankrade med majoriteten av befolkningen. Att de följs legitimeras både av dess tillkomst och dess procedur (Ibid: 155). Vi anser att lagar skapas på ett rättvist sätt och

att vi skapar ett systemförtroende. Den rättsliga processen sköts på ett överlag förtroendegivande sätt, domstolar och polisväsen är korrupsionsfria och dömer på ett rättvist sätt. Det är ofta svårt att gynna sig själv genom att bryta mot de rättsliga normerna och trots att man kanske inte håller med den rättsliga normen så följer man den ändå p.g.a. de sanktioner som finns om man skulle bli upptäckt med att bryta mot den.

Om en lagregel inte anses riktig och man är villig att bryta denna regel så kan det spela roll om vem som drabbas av normbrottet. Om det drabbar någon närstående eller någon man håller av så är det troligt att man avstår normbrottet då det drabbar denne negativt. Om normbrottet drabbar någon mycket avlägsen eller oidentifierbar är det mer troligt att man överväger att bryta mot normen trots att det medför en risk till att bli upptäckt och bestraffad (Ibid: 157).

Det finns flera likheter och liknande argument till varför man ska följa samhällliga normer precis som rättsliga normer. Det handlar ofta om att som individ fatta ett rationellt beslut. Sociala normer följs ofta därför att det är gynnsamt. Man får ut vissa fördelar av att följa normen t.ex. man blir ”medlem” i en viss grupp som skapar fördelar såsom status eller andra förmåner. Individer skapar sina egna för och nackdelar till att följa normerna, dessa kan skilja sig från individ till individ. Detta medför även att flera individer kan tolka en norm på flera olika sätt.

2.3 Ekobrott och fildelning

Vi kan konstatera att vi funnit omfattande likheter i form av argumentation och tidigare forskning mellan ekobrott och fildelning. Utifrån en rapport om ekonomisk brottslighet fastslår vi att det råder liknande brist på anmälningar. En stor förklaring till detta tros vara att brotten i fråga sällan drabbar enskilda personer, till skillnad från exempelvis misshandel. Avsaknaden av enskilda brottsoffer gör att polisanmälningar uteblir, då dessa anmälningar i stor utsträckning görs av just enskilda brottsoffer (Brå 2007: 8).

Vi vill trots detta understryka att resonemanget inte på något sätt innebär att det inte finns något brottsoffer. Brotten drabbar istället stora organisationer, företag och dylika institutioner. Vikten av detta fastslående kommer redas ut senare.

Vad gäller argumenten har vi tagit del av både fildelares och ekobrottslingars förklaringar om bakomliggande motiv och argument till varför man valt att bryta emot lagen. Här finner vi slående likheter i form av förnekande av ansvar, förringande av brott, ekonomiska fördelar

etc. Argumenten är också en viktig beståndsdel till valet av att jämföra dessa båda brottskategorier, samtidigt som brotten liknar varandra till utförandet. Båda brotten gör man oftast hemifrån och avsaknaden av våld och enskilda brottsoffer är andra variabler som är slående lika. Skillnader mellan brotten är att man generellt och helt filosofiskt kan anta att ett eko-brott ”sticker mer i ögonen” på allmänheten än vad fildelning gör.

”Upptäktstrisken är låg och kontrollen bristfällig” är ett vanligt argument för båda brottsgrupper. Eftersom man inte tror att man löper någon risk att åka fast ser man ingen anledning att sluta (Hagstedt, J mfl 2007: 9).

På samma sätt som vi funnit likheter i argumentation tror vi man kan finna likheter i beteende och inkörspport till brottslighet. Mer specifikt talar mycket av den forskningen vi tagit del av beträffande eko-brott som rör fusk med a-kassa att känner man någon som fuskar tenderar man själv att också fuska (Ibid: 8). Här kan man ju diskutera huruvida man som respondent vill försvara sitt brott genom en metodologi likt ”alla andra gör det så därför är det inte så farligt”. Eller så ligger sanningen i att man lärt sig fuska och också kommit i kontakt med fusket genom kontakter med andra fuskare. Det kan givetvis också vara en blandning av båda och mer om detta beskrivs utförligare i stycket om neutraliseringstekniker.

Det ligger också i sakens natur att om man själv fuskar eller känner någon som gör det, tror man också att fusket är utbredd. Den personliga erfarenheten av eget och andras fusk kan därför bidra till att fusket ökar i omfattning (Ibid: 8). Rapporten kommer fram till att flera av de neutraliseringstekniker som presenteras i nästa kapitel finns representerade bland eko-brottslingar.

2.4 Neutraliseringstekniker

Med ovanstående information eller ”lägesrapport” i bakhuvudet följer en presentation av de fem neutraliseringsteknikerna, framtagna av Sykes & Matza (Matza, D mfl 1957). Deras teorier är en utveckling av Sutherlands ”definitions favorable to the violation of law”. Eller, som de menar, en viktig ”tilläggskomponent”.

Sykes och Matza skriver att det är genom att lära sig dessa tekniker som ynglingen blir brottslig, istället för att lära sig moraliska ordningar, värderingar eller attityder som står i direkt kontrast till det övriga, laglydiga, dominanta samhället.

Neutralitetsteknikerna är något som vi anser vara applicerbart på de bakomliggande argument som gärningsmännen använder sig av och som ligger till grund för vårt ämnes brottsproblematik. De fem teknikerna rubriceras enligt följande; förnekande av ansvar, förnekande av skada, förnekande av offer, fördömmande av dem som fördömer samt överklagande till högre lojaliteter.

1. Förnekande av ansvar.

Denna den första neutraliseringstekniken handlar om att man som brottsling skjuter ifrån sig skulden till brottet och istället skyller på några andra omständigheter.

2. Förnekande av skada.

Det finns brott som är fel i sig själva och moraliskt förkastliga att begå (mala in se), och brott som är lagstadgade och förbjudna men inte direkt moraliskt fel att begå (mala prohibita). På samma sätt kan den som begår brottet föra en diskussion med sig själv om hur brottets moraliska natur ter sig. Delinkventen kan på så sätt legitimera sina avvikande handlingar genom att intala sig att inget eller ingen kommit till skada av dessa. Exempelvis skulle brottslingen kunna argumentera för vandalism genom att de vars ägodelar blivit förstörda, "haft råd med det" (Ibid: 667).

3. Förnekande av offer.

Den tredje neutraliseringstekniken är alltså förnekande av offer. Tekniken handlar om att delinkventen förnekar förekomsten av brottsoffer, vilket hjälper denne att få (subjektiv) legitimitet för sina handlingar. Det är med största sannolikhet möjligt att också kunna hitta fall där denne ser sig som en slags nutida Robin Hood, vilket menar att ett eventuellt brottsoffer förmodligen gjort sig förtjänt av handlingen och att den bidrar till ett bättre samhälle (Ibid: 668). Det mest väsentliga inom denna teknik är emellertid problematiken med omständigheterna kring brottet. När brott som rör exempelvis fildelning och ekonomisk brottslighet begås, är delinkventen inte fysiskt närvarande och har alltså inte någon som helst kontakt med brottsoffret.

Medvetenheten om offrets existens är alltså begränsad om inte obefintlig (Ibid: 668).

4. Fördömmande av de som fördömer.

Denna teknik handlar om att delinkventen flyttar fokus från sina kriminella handlingar till att istället ifrågasätta de som anser att hans handlande varit felaktigt. Han tycker och försöker påvisa genom motargument att de som fördömer honom är hycklare och de som i själva verket är kriminella. McCorkle & Corn benämnde istället tekniken som ”förkastande av de förkastade”.

5. Överklagandet till högre lojaliteter.

Den femte och sista tekniken handlar om att delinkventernas sociala normer inom den grupp man tillhör går före samhällets dominerande och gällande normer. Normerna som skapas i ett kompisgäng kan ju gå tvärsamt vad samhället i övrigt anser vara riktigt och moraliskt rätt. Denna femte teknik innehåller ju vissa delar som stämmer överens med vad Morris diskuterar inom ämnet för hans teser angående subkulturer, något som vi kommer utveckla strax.

2.5 Brottsliga subkulturer

Det finns också andra teorier som är framtagna för att skapa förståelse för varför normer kan skilja sig åt hos vissa individer eller grupper och i förlängningen varför vissa är mer benägna att begå brott än andra, och egentligen vad som gör att vissa tycker en gärning är okej samtidigt som andra förkastar densamma. Morris Cohen har presenterat tanken om en brottslig subkultur (Ibid: 664). Denna teori karaktäriseras av ett normsystem som omkullkastar värderingarna som det övriga respektabla samhället har.

Cohen ser olika processer i utvecklingen av en brottslig subkultur. Skapande/uppbyggnad, upprätthållning, förstärkning av beteendekoder baserade på motreaktionära normer. Normerna står alltså i kontrast till de värderingar som dominerar samhället. Cohen ställer sig emot enkla förklaringar som att man ”följer en ledare” eller lätta generaliseringar om ”känslomässiga störningar”. Han accepterar inte heller den brottsliga subkulturen som något givet, utan undersöker istället möjligheterna av brottsliga värderingar som en lösning på de problem som finns beträffande social status, främst bland yngre män från samhällets lägre socioekonomiska skikt.

Denna teori står inte oemotsagd utan Sykes & Matza (1957) kritiserar den i sin egen artikel. De hävdar att om subkulturer hade existerat skulle brottsutövarna inte bry sig om de åkte fast eller åtminstone inte visa någon ånger, skyldighet eller skam. De skulle enligt dessa båda forskare istället ikläda sig en sorts martyroll.

2.6 Differentiell association

Det är allmänt känt och vedertaget att brottsligt beteende är något man lär sig genom processer i social interaktion.

Edwin Sutherlands teori om differentiell association (Ibid: 664) hävdar att brottsligt eller kriminellt beteende involverar; (a) det praktiska lärandet av tekniker för att begå brott och (b) motiv, inkörsport till brott, rationellt beslutsfattande och attityder som förespråkar lagbrott.

Denna tes bekräftar eller styrker alltså det inledande resonemanget om lärande genom processer.

3. Metod

3.1 Val av metod

Uppsatsen kommer främst att använda sig av en kvantitativt inriktad metod där en enkätundersökning står centralt i arbetet. Som utgångspunkt har vi använt oss av de kriterier som behöver uppfyllas vid en surveyundersökning (Bryman 2012: 64). Kriterierna det handlar om är följande: att informationen samlas in av flera fall vid en specifik tidpunkt som går att kvantifiera så att man sedan kan undersöka sambandsmönster och dra slutsatser.

Valet av metod har till stor del koppling till forskningens frågeställning och syfte (Ekengren, A-M mfl 2006: 72). Vår frågeställning svaras bäst genom en kvantitativ metod där man använder och mäter insamlad data ifrån en enkät. Att denna uppsats är av kvantitativ typ framgår tydligt genom att vi vill mäta samband (Bryman 2012: 154). Att använda en kvantitativt inriktad metod menar vi stämmer väl överens med vårt syfte om att försöka beskriva relationer och samband mellan de olika variabler som vi använt oss av i enkäten. För att säkert ställa att enkätundersökningen görs på ett tillfredsställande sätt så har vi varit tvungna att använda oss av tidigare forskning för att urskilja vilka argument som finns till att man fildelar. Vidare har vi utvecklat svarsalternativ som ska kunna täcka de flesta argument som finns bland våra respondenter. I detta metodkapitel kommer vi gå in mer i detalj på vissa viktiga och kritiska moment genom att förklara och motivera hur vi gått till väga.

3.2 Enkät

Den primärdata som forskningen kommer att behandla, har samlats in via en enkätundersökning utförd på studenter. Enkäten finns bifogad som Bilaga #1. Valet att göra en enkätundersökning var ett enkelt och självklart val. Det stämmer väl överens med vår frågeställning och det ger oss många fördelar när det gäller administration och fördel över hur många variabler vi kan mäta och jämföra. Eftersom arbetet har en kort och begränsad tidsaspekt ser vi en klar fördel gentemot strukturerade intervjuer när det gäller hur snabbt det går att administrera och koda datan (Ibid: 228). Enkäten består av vanliga kvantifierbara frågor som ålder och hur ofta man fildelar men en stor del av enkäten består av attityds och påståendefrågor och då har vi använt oss av likertskalor (Ibid: 157). Denna teknik är ett effektivt sätt att fånga frågor av mer kvalitativ art för att sedan på ett enkelt sätt kvantifiera svarsalternativen. Det har även hjälpt oss oavsett om respondenterna fildelar eller ej då kan svara på alla frågor då det handlar om att fånga attityder. Vi använder enbart slutna frågor, detta också pga tidsbrist och den extra arbetsbörjan som krävs vid kodning. Men detta ser vi inte som något problem då vi vid utformningen av enkäten har använt mycket av vad tidigare forskning kommit fram till för att ställa så bra och mångfaldiga frågor. Enkäten har besvarats vid specifika tillfällen av studenter i klassrum där vi har deltagit och presenterat enkäten. Vi har varit tillgängliga att svara på frågor där det uppstått problem och därmed minskat risken för fel som kan ha uppsått om respondenterna inte förstår frågorna.

3.3 Operationaliseringar/begrepp

Ett problem som alltid uppstår när man gör en kvantitativ undersökning är definitionen av de begrepp man använder och hur man kan göra dem mätbara. För oss gällde det först och främst att definiera begreppet fildelning och vem som kan klassas som fildelare vilket vi var inne på redan i bakgrundskapitlet. Sedan gäller det att kategorisera dessa fildelare till olika konsumtionsgrupper, detta för att göra det mätbart och på en enkelt och tydligt sätt redogöra resultatet från vår undersökning. Det största problemet som uppstått är hur vi ska kategorisera de som fildelar och de som inte fildelar. Diskussionen har resulterat till att vi valt att dela in respondenterna i 3 olika kategorier när det gäller hur ofta man fildelar och hur ofta man använder streamingtjänster. Den första kategorin är de som svarat alternativ 1 i enkäten dvs Ingen gång. Denna kategori fildelar inte alls eller använder inte alls streamingtjänster. Kategori två innefattar svarsalternativ 2-4 och är den konsumtionsgrupp där man fildelar och streamar i mindre utstäckning. Kategori tre innefattar svarsalternativ 5-7 och är den

konsumtionsgrupp där man fildelar och streamar i en högre utsträckning. Anledningen till att vi valt att kategorisera respondenterna på detta sätt är för att på ett enkelt sätt visa på eventuella samband. Hade vi använt alla svarsalternativ som egna kategoriseringar hade det blivit mer specifikt men samtidigt svårare att som läsare tolka. En ytterligare andel till att vi valt att kategorisera som vi gjort är att vissa svarsalternativ är underrepresenterade gentemot andra och risken för samplingsfel hade troligtvis ökat. Det underlättar då vi letar samband och skillnader då varje kategori representeras av fler respondenter.

3.4 Urval

Respondenterna som har svarat på enkätundersökningen har medvetet valts ut av oss författare. Urvalet är därmed av selektiv art och har skett på basis av ett bekvämlighetsurval (Ibid: 194). Urvalets respondenter består av studenter som går på Göteborgs universitet. Enkäterna har blivit besvarade i samband med studenternas föreläsningar, det har skett vid 3 olika föreläsningar och det har varit 3 olika grupper som har besvarat enkäten. Den första gruppen bestod av företagsekonomer från handelshögskolan i Göteborg som läste sin första termin. Den andra gruppen bestod av studenter som läste sin första termin i *offentlig förvaltning* på förvaltningshögskolan i Göteborg. Den tredje och sista urvalsgruppen bestod av elever på första terminen som läste nationalekonomi på handelshögskolan i Göteborg. Den sista gruppen, respondenterna från nationalekonomi, har även besvarat några ytterligare ytterligare frågor på sin enkätundersökning. De frågor som det då rör sig om är de 5 sista påståenden på fråga 2 och även fråga 3. Dessa frågor har som syfte till att besvara forskningsfråga 3. Denna strategi kan beskrivas som en variant av *grounded theory* (Ibid: 513) där insamlingen av den empiriska datan har skett parallellt i utveckling med teorin. Vår frågeställning har utvecklats över tiden och därmed har vi blivit tvungna att utveckla teorin och data. Vi ser ingen svaghet att frågeställningen, teorin och datan har förändrats under arbetets gång utan bara fördel då resultatet förväntas bli mer intressant.

Ett bekvämlighetsurval har många fördelar när det gäller kostnader och tid till att administrera datan vilket har varit en viktig faktor när det gäller vår typ av urval (Ibid: 194). Den största och viktigaste negativa effekten med ett bekvämlighetsurval är bristen på generalisering. Denna rapport går enbart att generalisera till den population som har besvarat enkäten. Om man generaliserar utanför den ramen är risken stor för samplingsfel och ett missvisande resultat. För forskning är givetvis generalisering viktigt men vi ser ändå att denna rapport fyller sitt syfte. Resultatet av rapporten kan ses som en indikation om hur det ser ut och vad

man kan göra i fortsättningen för att utveckla kunskapen om fildelning. För att ändå få en så heterogen grupp som möjligt har vi sett till att vi enbart har använt förstaårselever. Klasserna är då större och därmed finns det en större variation av respondenter. För att få en ännu mer heterogen grupp respondenter har vi utfört enkätundersökningen på tre olika institutioner på Göteborgs universitet. Vi har sett till att vi får minst en utbildning som inriktar sig mot offentlig verksamhet och minst en utbildning som inriktar sig mot privat verksamhet för att öka chansen att få ett mer heterogent urval. Som vi beskrivit tidigare så är fildelning väldigt utbredd och det finns ingen utmärkande typisk fildelare förutom att det är främst yngre individer som fildelar.

3.5 Reliabilitet och Validitet

Diskussionen om reliabilitet och validitet är två begrepp som alltid bör diskuteras och dessa begrepp har under hela arbetet används till att ifrågasätta om vi har gjort och tänkt rätt. Resonemang och argument som berör reliabilitet och validitet finns representerade genom hela uppsatsen men vi vill här förtydliga vår diskussion. Det är främst vid utformningen av enkäten som det har varit viktigt att fundera kring frågor om vi verkligen mäter det vi är ute efter. Om man inte tar hänsyn till dessa resonemang riskerar hela resultatet med forskningen att bli lidande och felaktigt. Där vi författare känner att vi har haft bristande erfarenhet har vi haft stor hjälp av handledare och andra personer med erfarenhet när det gäller feedback på utformningen av vår enkät. En styrka för att säkerställa god validitet och reliabilitet är som vi har varit inne på tidigare den befintliga forskning som vi har använt oss av för att skapa korrekta frågor i enkäten som stämmer överens med det vi vill mäta. Många av de författare som vi tagit del av kommer fram till väldigt lika resonemang kring argument om varför man fildelar vilket stärker vår trovärdighet om att de är korrekt observerade. Det som vi vill mäta genom vår enkät i vårt empiriska material är samband samt undersöka om det finns skillnader som går att härleda till vår teori.

Vi vill även påpeka att eftersom vissa frågor i enkätundersökningen karaktäriseras av känsligt material som berör kriminella handlingar är det viktigt att säkerställa anonymitet bland respondenterna för att de ska vilja svara och vara ärliga. De allra flesta som tillfrågats har ställt upp och bortfallet har varit några få och eftersom urvalet var ett bekvämlighetsurval påverkar detta inte resultatet nämnvärt.

3.6 Tolkning av data

För att sammanställa vår data för att sedan analysera och dra slutsatser kring den kommer vi använda datorprogrammet SPSS som är ett vanligt statistikprogram och uppfyller alla de krav vi har för att sammanställa datan. Datan som hämtas ifrån vår enkätundersökning består av flera olika typer av variabler och kommer mätas med flera olika sorters mått som har sammanställts i vårt resultatkapitel. Vi kommer vid presentation av resultatet gå in närmare på hur datan ska tolkas.

4. Resultat

4.1 Sammanställning och statistiska mått

Detta kapitel ska redovisa den data som vi sammanställt utifrån enkätundersökningen. Först och främst beskriver vi resultatet mer generellt för att sedan beskriva det mer utförligt.

Kortfattat vill vi också beskriva de olika statistiska mått som vi använt för att tolka datan. Om man vill ha ytterligare förståelse för dessa statistiska mått hänvisar vi till vidare läsning enligt angivna referenser.

Datan har sammanställts i ett statistiskt datorprogram som kallas SPSS och är vanligt förekommande vid kvantitativ dataanalys. Datan har till största del analyserats som bivariata variabler där man undersöker om det finns ett samband mellan två variabler i taget.

Enkätutformningen påverkar vad det är för sorts variabler som man undersöker och vår undersökning framkallar enbart variabler av nominal- och ordinaltyp. Detta ställer krav på vilka sorts mått man kan och bör använda. Vi har försökt att använda så få mått som möjligt utan att det skadar resultatet och för att det samtidigt ska vara lätt att tolka resultaten. De mått som har använts är Spearmans rho (Bryman, A 2012: 329, Djurfeldt, G m.fl. 2008: 156), χ^2 (Bryman, A 2012: 335, Djurfeldt, G m.fl. 2008: 225) och phi eller Cramérs V (Bryman, A 2012: 330, Djurfeldt, G m.fl. 2008: 155).

Först går vi väldigt kortfattat igenom Spearmans rho. Detta mått används för att mäta samband mellan två variabler som ligger på en ordinalskalenivå. Det beräknade värdet är antingen positivt eller negativt och varierar mellan 0 och 1. Ett negativt värde tyder på att ett samband finns och att riktningen av sambandet är negativt lutande medans ett positivt värde betyder att ett samband finns och att riktningen av sambandet är i en positivt linje. Ju närmare

värdet ligger 1 eller -1 desto starkare är sambandet. Ett värde på precis 1 eller -1 betyder att sambandet är perfekt.

Chi² eller Chi²-test gör man för att undersöka hur säker man kan vara på att det verkligen finns ett samband mellan två variabler i den population man undersökt. Det man då mäter är nivån på den statistiska signifikansen. Signifikans mäts vid alla statistiska mått och syftar till att undersöka hur sannolikt resultatet är eller visa på om det kan bero på slumpen eller andra tillfälligheter. En standardsignifikans vid samhällsvetenskaplig forskning är en signifikansnivå på $< 0,05$ vilket innebär att om resultatet visar på ett samband och signifikansen är 0,05 så är det i fem fall av 100 risk att man har fel och ett sådant samband inte existerar. Det som kan påverka utfallet av ett chi²-test är hur många kategorier som finns bland variablerna och hur många respondenter man använt sig av, ju mer respondenter desto mindre risk att resultatet beror på slump i urvalet. Signifikans är mest intressant när urvalet är ett sannolikhetsurval (Bryman, A 2012). Därför anser vi att signifikansen inte är avgörande i vår undersökning.

Phi och Cramér's V är 2 mått som används för att mäta styrkan av samband vid variabler på nominalnivå eller dikotoma variabler (Bryman, A 2012: 325). Värdet kan variera mellan 0 och 1 där 0 är inget samband medans 1 är innebär ett perfekt samband. Phi och Cramér's V bygger på samma principer som Chi² och undersöker om ett observerat samband kan urskiljas från slumpen. Att ta ställning till signifikansnivån är även viktigt vid dessa mått.

När datan har sammanställts och man undersöker om det finns samband så ställer man oftast 2 hypoteser mot varandra. Vi har använt denna tekniken och den går ut på att den första hypotesen är en så kallad *nollhypotes* (Ibid: 334). Denna hypotes visar att två variabler inte har något samband. Om det däremot visar sig att det finns ett samband mellan två variabler och signifikansen är tillfredsställande kan man förkasta nollhypotesen och konstatera att det finns ett trovärdigt samband.

När vi har sammanställt resultatet har vi som vi beskrivit tidigare kategoriserat fildelare utifrån tre konsumtionsgrupper, en grupp där man inte har fildelat, en grupp där man fildelar i mindre utsträckning (någon gång de senaste 12 månaderna – någon gång i månaden) och den sista gruppen där man fildelar i högre utsträckning (någon gång i veckan – dagligen).

4.2 Presentation av resultat

Antalet respondenter som har deltagit i undersökningen och som vi har använt vid dataanalysen är 196 specifika fall. Den första konsumtionsgruppen består av 61 respondenter, den andra av 68 och den tredje av 67 respondenter. 50 respondenter har även svarat på ytterliggare frågor i enkäten som rör forskningsfråga 3. 44,4% av respondenterna är män och 55,6% är kvinnor. Medelvärdet av ålder hos respondenterna ligger på 23 och medianvärdet ligger på 22 år. Detta tycker vi stämmer väl överens med det urval som vi har för avsikt att undersöka.

Det första vi undersökte var skillnader mellan könen och hur ofta man fildelar. Av männen är det 16,1% som inte har fildelat det senaste året. 52,8 % fildelar minst en gång i veckan av männen. Av kvinnor är det 43,1 % som inte har fildelat det senaste året medans 19,2% av kvinnorna fildelar minst en gång i veckan. Sambandet mellan könen och hur ofta man fildelar mätt med Chramérs V visar ett samband på 0,42 med en signifikans på 0. Vi kan konstatera att det finns ett klart samband mellan kön och hur ofta man fildelar. Kön är här den oberoende variabeln som påverkar hur ofta man fildelar.

Konsumtionsgrupp	Man	Kvinna	Antal	Totalt
Konsumtionsgrupp 1	16,1%	43,1%	61	31,1%
Konsumtionsgrupp 2	31%	37,6%	68	34,7%
Konsumtionsgrupp 3	52,9%	19,3%	67	34,2%

Kommentar: Tabellen visar frekvensen av kön i varje konsumtionsgrupp och det totala antalet respondenter i varje konsumtionsgrupp.

4.2.1 Resultat: Frågeställning 1

När vi talar om konsumtionsgrupper nedan så vill vi förtydliga att konsumtionsgrupp 1 är den grupp där man inte har fildelat under det senaste året. Konsumtionsgrupp 2 är den grupp där man har fildelat i mindre utsträckning (någon gång de senaste 12 månaderna – någon gång i månaden). Konsumtionsgrupp 3 är den grupp där man fildelat i högre utsträckning (Någon gång i veckan – dagligen).

Det första påstående som vi undersökte var ”De flesta andra fildelar så jag tycker det är okej”. Påståendet har som syfte till att undersöka hur argumentet om att fildelning är legitimt för att

andra gör det förekommer bland de olika konsumtionsgrupperna. För att mäta sambandet använder vi oss av Spearmans rho vilket ger oss ett samband på 0,22 med en signifikans på 0 och ett Chi² värde på 0,55. Sambandet är svagt men det är ändå signifikant och intressant, det går inte argumentera emot att det inte finns ett samband mellan hur ofta man fildelar och argumentet om att det är okej att fildela då de flesta andra fildelar. Av konsumtionsgrupp 1 är det 32,8% som instämmer delvis eller helt om att det är okej att fildela då de flesta andra gör det. I konsumtionsgrupp 2 är samma siffra 38,3% och i konsumtionsgrupp 3 är den 53,7%. Om man vänder på det så tar konsumtionsgrupp 1 helt eller delvis avstånd ifrån detta argument med 27,8%. Konsumtionsgrupp 2 tar helt eller delvis avstånd med 27,9% och konsumtionsgrupp 3 med 9%.

Det andra påståendet vi ställde var ”Risken att åka fast för fildelning är liten”. Vi har använt samma mått som tidigare och det gav oss ett samband på 0,28 enligt Spearmans rho. Signifikansen ligger på 0 och Chi² 0,03 vilket är tillfredsställande. Ingen av konsumtionsgrupperna tar avstånd ifrån påståendet i speciellt hög grad men det som är utmärkande är att 59,7% av de som fildelar enligt konsumtionsgrupp 3 instämmer helt i att risken är liten medans i konsumtionsgrupp 2 är samma siffra 41,2% och i konsumtionsgrupp 1 är den 27,9%. Ju mer man fildelar desto mer är man benägen till att hålla med om att risken för att åka fast för fildelning är mindre.

Det tredje påståendet var ”Fildelning är ekonomiskt lönsamt”. I en jämförelse med hur ofta man fildelar kunde vi inte hitta något nämnvärt samband. Det råder en stark konsensus bland de 3 konsumtionsgrupperna om att fildelning är helt eller delvis ekonomiskt lönsamt.

I påståendet ”Jag ser fildelning som en rättighet” kunde vi även där finna att det finns samband mellan de olika konsumtionsgrupperna. Det är många respondenter som tar avstånd eller varken instämmer eller tar avstånd ifrån att fildelning skulle vara en rättighet. Men det finns en tydlig skillnad mellan konsumtionsgrupp 3 och de övriga grupperna. I konsumtionsgrupp 3 instämmer 26,8% både delvis eller helt i att fildelning är en rättighet. I konsumtionsgrupp 2 är samma siffra 7,3% och i konsumtionsgrupp 1 är den 9,8%. Spearmans rho visar ett samband på 0,25 med en signifikans på 0. De som fildelar minst en gång i veckan är i mycket högre utsträckning villiga i att hålla med om att fildelning är en rättighet. Vi ställde även ett påstående om instämde i att man inte bör fildela. I konsumtionsgrupp 1 instämmer respondenterna helt eller delvis med 49,2% i att man inte bör fildela. Konsumtionsgrupp 2 svarar med 36,8% och konsumtionsgrupp 3 med 17,9%.

Det femte påståendet var ”Det är enkelt och bekvämt att fildela”. Detta påståendet ville undersöka om det är den tekniska kompetensen bland respondenterna som påverkar hur ofta man fildelar. Resultatet visar på att det finns ett starkt samband huruvida man håller med om att det är enkelt och bekvämt att fildela och hur ofta man fildelar. Spearmans rho visar ett samband på 0,5 med en signifikans på 0. Av konsumtionsgrupp 3 var det 97% som instämmer delvis eller helt i att det är enkelt och bekvämt att fildela. I konsumtionsgrupp 2 var samma siffra 85,3% och i konsumtionsgrupp 1 var den 50%. Det är 18,3% i konsumtionsgrupp 1 som delvis eller helt tar avstånd ifrån påståendet och därmed inte håller med om att fildelning är enkelt och bekvämt. Detta ställer frågan om dessa respondenter hade fildelat mer om de hade haft en bättre teknisk kompetens eller bättre utrustning för att fildela. Vi ställde även ett påstående i enkäten om man skulle fildela mer om man hade bättre kompetens. Av de som inte fildelat alls så svarade 23% att de instämmer delvis eller helt i att de skulle fildela mer om de hade bättre kompetens.

Nästa argument att undersöka var hur väl man instämde att utbudet var bättre på fildelningssajter än i den traditionella handeln. Vi fann här ett samband på 0.36 med en signifikans på 0. Av de som inte fildelat de senaste året var det 49,2% som delvis eller helt instämde i att utbudet är bättre på fildelningssajter. Av de i konsumtionsgrupp 2 var det 76,4% som delvis eller helt instämde i påståendet. I konsumtionsgrupp 3 var den siffran 83,3%. De som fildelar oftare är mer överens om att instämma i att utbudet av film och musik är större på fildelningssajter än i den traditionella handeln.

Påstående	Signifikans	Samband Spearman's rho	chi ²
De flesta andra fildelar så jag tycker det är okej.	0	0,22	0,6
Risken att åka fast för fildelning är liten.	0	0,28	0,03
Fildelning är ekonomiskt lönsamt.	0,1	0,12	0,07
Jag ser fildelning som en rättighet.	0	0,25	0
Det är enkelt och bekvämt att fildela.	0	0,5	0
Utbudet av film och musik är större på fildelningssajter än i den traditionella handeln.	0	0,36	0
Man bör inte fildela.	0	0,33	0
Jag skulle fildela (mer) om jag hade den tekniska kompetensen.	0,6	-0,4	0,52

Kommentar: Tabellen visar samband och signifikans av påståenden gentemot hur ofta man fildelar. Ytterligare förklaring om vad varje samband innebär finns tidigare i texten.

Genom att titta närmare på de resultat som presenterats ovan kan vi konstatera att det finns skillnader mellan de olika konsumtionsgrupperna. För att svara på vår första forskningsfråga kan vi säga att det finns samband i argument angående fildelning mellan de olika konsumtionsgrupperna. Att de som fildelar oftare är mer benägna att instämna och försvara sitt fildelande med de argument som vi valt att undersöka är inte speciellt överaskande men ändå intressant. Det finns olika uppfattningar mellan konsumtionsgrupperna om hur man bör och får handla när det gäller fildelning. Undersökningen visar på att motståndet mot den rättsliga normen är starkare i vissa anseenden bland de som fildelar i högre utsträckning, exempelvis där 26,8% delvis eller helt instämmer i att fildelning är en rättighet. Den samhälleliga normen som förespråkar handlandet att fildela är starkare bland de som fildelar oftare än de som fildelar mindre eller inte alls. Den konflikt som finns mellan den rättsliga normen, som är emot fildelning, och den sociala normen som är för fildelning är starkare bland de som fildelar i högre utsträckning. Vi vill även förtydliga att det finns de som är emot fildelning, vi har funnit respondenter inom alla konsumtionsgrupper som indikerar på att man är negativt inställd till fildelning och förespråkar den rättsliga normen.

4.2.2 Resultat: Brottsliga subkulturer

Utifrån Morris Cohens teorier ville vi även undersöka om denna sociala norm som finns bland fildelare även skulle kunna klassas som en brottslig subkultur. Vi antar här att den styrande och allmänt respekterade normen i samhället är den rättsliga normen. Den sociala normen som förespråkar fildelning står för denna subkultur som omkullkastar de befintliga värderingar och styrande normsystemen. Denna subkultur eller normbildning är en motreaktion och en kontrast på den styrande normen. Att partier som Piratpartiet vuxit kraftigt de senaste åren och även blivit inröstade i Europaparlamentet 2009 indikerar på detta. När det gäller fildelning blir skapandet av den sociala normen aningen annorlunda då fildelning inte var förbjudet under en lång tid innan den rättsliga normen trädde i kraft genom lag. Det är svårt att dra slutsatser om skapandet av denna norm eller subkultur utifrån Cohens kriterier men det finns mycket som indikerar på att man kan klassa denna sociala norm som en subkultur. Precis som Cohen påpekar om generaliseringar kring gruppen ser vi det svårt att generalisera fildelare som en enhetlig grupp med lika värderingar.

Fildelare är en väldigt heterogen grupp. När vi undersökte respondenterna var det enbart 6 procent som inte kände någon annan som fildelar och vi kunde inte konstatera några samband mellan konsumtionsgrupperna. De flesta, oberoende om man fildelar eller ej, känner någon som fildelar vilket gör det svårare att konstatera att det finns en typisk fildelare. Som vi redan har konstaterat skiljer sig denna norm eller subkulturs handlingar och värderingar mellan konsumtionsgrupperna. De samband vi har dokumenterat och presenterat påvisar detta. De som fildelar oftare argumenterar tydligare för fildelning. Eftersom vi finner att fildelare använder sig av liknande men tydligare argument.

När det gäller Sykes & Matzas kritik om att det måste finnas en martyroll kan vi inte se några resultat från vår undersökning men det ställer oss frågande om man inte kan tänka sig att det finns. De individer som är så kallade *uppladdare*¹ eller liknande kan troligtvis vara mer radikala i sina argument och neutraliseringstekniker för fildelning. Personerna bakom *The Piratebay* kan sägas ha tagit på sig martyrollen för fildelare. Uppståndelsen de senaste åren kring rättegången mot grundarna har varit väl dokumenterad och debatterad i media.

---

¹ En uppladdare kallas den som först gör filen tillgänglig för alla andra, alltså den som sprider filen ifrån första början.

4.2.3 Resultat: Frågeställning 2

Vi såg även en möjlighet att undersöka om det fanns skillnader i hur ofta och i vilket syfte man använder lagliga streamingtjänster gentemot hur ofta man fildelar. Resultatet av vår undersökning visar att det inte finns något nämnvärt samband och att laglig streaming är väldigt utbredd. Vi ser ingen skillnad i vilket avseende man använder lagliga streamingtjänster mellan de olika konsumtionsgrupperna. Mellan 69 och 75% betalar för dessa streamingtjänster från varje konsumtionsgrupp. De som fildelar mest är de som i lite högre utsträckning betalar för streamingtjänster (75%). Det är totalt 71,9% som betalar för lagliga streamingtjänster och det är samtidigt endast 3,6% av respondenterna som inte använder lagliga streamingtjänster vare sig de betalar eller använder gratisversioner av dessa tjänster. Vi hade en hypotes om ett samband och det kan vi nu förkasta. De som fildelar är minst lika benägna att använda och betala för dessa lagliga alternativ som dem som inte fildelar eller fildelar mindre.

4.2.4 Resultat: Neutraliseringstekniker

Vi har ställt frågor i våra enkäter som är tänkta att förklara fildelares beteenden med hjälp av tidigare presenterade teorier som i grunden är framtagna för att beskriva liknande brottsliga aktiviteter. Till dessa teorier hör framförallt Sykes & Matzas neutraliseringstekniker som i grunden är framtagna för att beskriva hur kriminella resonerar för att försöka legitimera sina brottsliga handlingar. Givetvis både för sig själva och för omgivningen. Sykes & Matza menar att delinkventen kan använda sig av; förnekande av ansvar, förnekande av skada, förnekande av offer, fördömande av dem som fördömer samt högre lojaliteter. Dessa tekniker presenterades och beskrevs mer utförligt tidigare och det är nu vi till att börja med ska presentera huruvida dessa tekniker, utifrån våra undersökningar, går att applicera på fildelare som brottsgrupp.

Beträffande samtliga frågor om neutraliseringstekniker är dessa utformade för att ge en indikation på om fildelare använder sig av dessa tekniker för att legitimera sina brott emot lagen. Femtio respondenter har bevarat dessa frågor, vilket är mindre än de övriga frågorna, vilket påverkar signifikansen. Detta tillsammans med många frågor och stratifierat urval gör att vi inte kan låta oss påverkas för mycket av vad signifikansen indikerar.

För att ta reda på om fildelare använder sig av tekniken; förnekande av ansvar, ställde vi följande påstående: *Samhället har mer ansvar för den problematik som finns kring fildelning*

än vad man som individ har. Frågan är tänkt att ge en bild av i vilken grad man som fildelare flyttar ansvaret från sig själv. Resultatet vi fått tyder på att det inte finns något samband emellan hur ofta man fildelar och förnekande av ansvar. Av alla konsumtionsgrupper så finns det spridda svar där respondenterna både svarar att de instämmer och tar avstånd ifrån att samhället har mer ansvar för problematiken kring fildelning. 22 procent av de som fildelar instämmer i att samhället har mer ansvar.

Förnekande av skada är den neutraliseringstekniken där vi finner störst samband. Många fildelare menar nämligen att samhället inte lider någon skada av deras fildelning. Det är i alla fall svaret de ger på följande påstående: *Fildelning skadar samhället på något sätt.* Vår undersökning har visat ett negativt samband mellan hur ofta man fildelar och neutraliseringstekniken förnekande av skada på -0,28. Detta innebär att ju mer man fildelar desto mer benägen är man till att ta avstånd från att samhället skulle ta skada av fildelning. Resultatet visar på att 24 procent av de som fildelar tar avstånd ifrån att samhället tar skada och 28 procent instämmer i att samhället tar skada. De resterande procenten varken instämmer eller tar avstånd ifrån påståendet.

Förnekande av offer som en neutralisering ser vi i vår undersökning inga tendenser till att fildelare skulle använda sig av i någon större utsträckning. Respondenter från varje konsumtionsgrupp verkar istället ha lokaliserat förekomsten av offer. 26 procent förnekar ett offer då man tar avstånd ifrån att man stjälar från någon. 32 procent instämmer dock i att det finns ett offer av de respondenter som fildelar.

Neutraliseringstekniken överklagande till högre lojaliteter, finner vi att en majoritet av våra respondenter använder sig av. Tekniken handlar om att man bryter de rådande dominanta normerna i samhället. Faktum är att genom att man i detta fall utövar, argumenterar för eller på annat sätt försvarar fildelning, använder sig av tekniken och fördömer därmed högre lojaliteter. Vi kan presentera att 69 procent av respondenterna fildelar och därmed bryter samhällets dominanta norm (den rättsliga normen) och använder sig av neutraliseringstekniken överklagande till högre lojaliteter.

Påstående angående neutraliseringstekniker	Signifikans	Samband Spearmans rho	chi ²
Samhället har mer ansvar för den problematik som finns kring fildelning än vad man som individ har.	0,49	0,1	0,63
Fildelning skadar samhället på något sätt.	0,05	-0,28	0,39
Fildelning är samma sak som att stjäla från någon.	0,48	-0,1	0,44
Medborgares åsikter stämmer väl överens med rättväsendets ståndpunkter beträffande fildelning.	0,39	-0,12	0,21

Kommentar: Tabellen visar samband och signifikans av neutraliseringstekniker gentemot hur ofta man fildelar.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att det utifrån vår undersökning inte finns mycket som talar för att den typiske fildelaren faktiskt finns. Resultaten är spretiga och att fildelare skulle kunna jämföras med ekonomisk brottslighet hittar vi därför bevis för. Eftersom resultatet visar på att de som fildelar både instämmer och tar avstånd ifrån flera av de påståenden vi ställt angående neutraliseringsteknikerna blir det svårt att säga att generalisera och peka på den typiske fildelaren. Gruppen innehåller så många olika individer från olika bakgrund och är därmed, likt eko-brottslingar, en heterogen grupp. Det spretiga resultatet bekräftar att flera av de som fildelar faktiskt använder sig av många av neutraliseringsteknikerna men att många av de som fildelar också tar avstånd ifrån dessa tekniker. Detta gör det svårare att dra korrekta slutsatser om hur mycket man kan jämföra eko-brottslingar med fildelare men det finns många liknande argument mellan dessa båda grupper. Exempelvis använder sig båda grupperna av argumentet; alla andra gör det – därför är det okej och legitimt att begå handlingen. Båda grupperna upplever att risken för upptäckt är minimal vilket bidrar till att många är beredda att ta den. Likt eko-brottslingar använder sig fildelare av neutraliseringstekniken förnekande av skada. De försvarar sin handling med att skadan i relation till brottet är liten eller obefintlig.

Den ekonomiska fördelen de båda brotten innebär, utgör också en gemensam nämnare för delinkventer från båda grupper. I vår undersökning instämmer 42 procent av fildelarna med påståendet att fildelning är ekonomiskt lönsamt. Detta är ett av huvudmotiven till att begå brotten.

4.2.5 Resultat: Differentiell association

Edwin Sutherlands teori om differentiell association har vi inte heller någon möjlighet att styrka eftersom våra resultat visar att i princip alla känner någon som fildelar, även de som inte fildelar. Givetvis skulle man kunna hävda att teorin till viss del kan tillämpas eftersom alla fildelare känner någon som fildelar, vilket kan vara en inkörsport till fildelning.

94 procent av respondenterna känner någon som fildelar och alla respondenter som fildelar känner någon som fildelar. Vi kan med andra ord konstatera att de flesta känner någon som fildelar men huruvida denna ”bekantskap” använts som en inkörsport till fildelning kan vi tyvärr inte svara på. Även de som inte fildelar känner enligt våra undersökningar nämligen ofta någon som fildelar, vilket bidrar till att sambandet urholkas.

Sutherlands teori innefattar ju både den praktiska biten - lärandet av den tekniska biten i social interaktion och motiv, inkörsport osv. Den praktiska biten kan vi med våra enkätundersökningar inte svara på. Däremot skulle man kunna tänka sig att motiv, argument osv stämmer någorlunda överens med differentiell association. Detta i avseendet att argumenten och motiven bland respondenterna som svarat, ofta liknar varandra. För faktum är att vi kan se en relativt accepterande attityd till fildelning hos respondenterna. Något som man kan anta man lärt sig genom social interaktion i och med att de flesta känner någon som fildelar.

5. SLUTSATSER

Nu har det till sist blivit dags att knyta ihop säcken och presentera vad vi kommit fram till med vår uppsats.

Undersökningen har exempelvis bidragit till en uppfattning om hur vanorna och konsumtionen av fildelning ser ut. Uppsatsen kan också berätta om likheter och skillnader mellan fildelare och andra brottsgrupper. I synnerhet undersökningens identifiering av likheterna med ekonomisk brottslighet kan vara viktiga i arbetet med fildelning. Detta därför att man bör lära av hur man arbetar med att bekämpa ekonomisk brottslighet, som är ett brott med avsevärt längre historia och därmed också erfarenhet. Vi kan konstatera att fler blir dömda för ekonomiska brott än för fildelning. Fler fildelare antas komma undan med sina brott än eko-brottslingar. Slutsatsen är alltså att man borde arbeta lite mer på samma sätt. Vi är väl medvetna om att det finns skillnader i hur man arbetar och vilka resurser man använder

sig vid bekämpningen av dessa typer av brott. Men att ta lärdom av likheter bland individer som begår dessa brott för att på ett förebyggande sätt förändra de normer som finns anser vi vara möjligt.

Vi har också kommit fram till att det finns skillnader mellan fildelare och vilken konsumtionsgrupp man tillhör. Vi har bland annat kunnat lokalisera skillnader i hur man uppfattar rådande normer gällande fildelning. Denna upptäckt kan eventuellt bidra till en förändring av åtgärdsarbete. Exempelvis tror vi att kunskap om hur åsikter, beteenden och tankar, skiljer sig och ser ut är av största vikt för arbete mot brottsligheten. Detta i synnerhet i arbetet med riktade åtgärder som vi förespråkar.

Ipred-lagen trädde i kraft i april 2009, snart fem år sedan, men frågan är fortfarande högst aktuellt. Vi kan nämligen konstatera att en majoritet av våra respondenter fildelar och nästan alla känner någon som fildelar. Detta bevisar ju och bekräftar återigen att lagstiftningen inte fungerar. En avgörande faktor är att folk inte tror de riskerar att åka fast. Något som brottsstatistiken faktiskt bekräftar. Vi funderar kring om brotten hade minskat om man lyckades upptäcka och döma fler fildelare. Våra undersökningar vittnar i alla fall om att det hade varit en möjlighet.

24 procent av fildelarna menar att samhället inte tar skada av fildelning och detta tycker vi är viktig information i arbetet när man ska förändra beteendemönster i samhället. Sammantaget menar vi att man måste vara medveten om hur fildelarna tänker och fungerar för att kunna påverka deras konsumtion i någon mån. 28 procent instämmer i att samhället tar skada. Anmärkningsvärt att hela 28 procent fildelar, fast de menar att samhället tar skada av fildelning. Man ser pen personliga vinsten som större än förlusten av de som drabbas av fildelning. Detta påminner även om argumenten som eko-brottslingar använder sig där man ser en större positiv effekt av sina handlingar än vad förlusten är för andra. Att de som fildelar både instämmer i och tar avstånd ifrån de påståenden som syftar till neutraliseringstekniker gör det svårare att dra slutsatser på svart eller vitt. Istället bör man fokusera på att fildelare tänker väldigt olika i många avseenden. Att de som inte fildelar och de som fildelar ofta kan svara så lika tyder på att den sociala normen som beskriver handlingar kring fildelning är utspridd i en stor del av samhället. Att förändra en sådan vedertagen norm kan vara väldigt svårt och det kan ta lång tid.

Streamingtjänster har beskrivits som konkurrenter eller substitut till fildelning. Vår undersökning visar att det inte är så. Respondenter ifrån alla konsumtionsgrupper både

använder och använder inte dessa tjänster. Det finns inga samband för vilket syfte man använder dessa tjänster mellan konsumtionsgrupperna. Vad kan vi säga om detta? Streamingtjänster behöver inte vara det självklara substitut som man tidigare trott. Detta innebär att problematiken kring fildelning, som det ser ut idag, inte går att lösa med hjälp av dessa tjänster.

Undersökningen visar som sagt att fildelning är ett vanligt brott att begå. Många av våra respondenter argumenterar dessutom i relativt stor utsträckning för fildelning i sig. Många tenderar faktiskt också att inte använda sig av flertalet neutraliseringstekniker. Eftersom många anser att fildelning ur en normativ synvinkel är en godtagbar handling, funderar vi över om fildelare i största allmänhet faktiskt inte känner att de behöver använda sig av neutraliseringarna. Våra undersökningar visar att även de som inte fildelar, till stor del ser fildelning som en moraliskt riktig handling då de instämmer i flertalet argument angående fildelning. Detta tror vi är en av anledningarna till varför man som fildelare inte behöver skämmas för eller försvara sina brottsliga handlingar.

Att samhället ser på fildelning med blida ögon ger alltså troligtvis fildelarna en indikation på att de inte gör något fel, samtidigt som det blir svårt att befästa lagar på området. Mot bakgrund av detta kan vi dra slutsatsen av att lagen i detta avseende tycks stå emot stora delar av folket. När en så stor del av folket som i detta fall står emot lagen, finns givetvis omfattande problematik i lagfästningen.

Med våra tidigare förda diskussioner om skillnader mellan fysiska butiker och nedladdning över internet i minnet överraskar resultatet oss en aning. Man skulle ju på förhand istället kunna anta att eftersom fildelarna inte ser, har kontakt eller någon bild av offret, skulle det också ligga nära till hands att förneka förekomsten av offer. Vår nya hypotes är att laddar man exempelvis ned musik så ser man artisten som offer. Laddar man ned film är det kanske istället skådespelare man ser som offer. Då har man ju oftast också en bild av offret. Antagligen bedömer man att offret eller som skådespelaren i detta exemplet, inte lider någon större skada.

6. Källor

Baier, Matthias & Svensson, Måns (2009). *Om normer*. 1. uppl. Malmö: Liber

Borgström, R, Lindgren, S (2009). *Fildelare-en social bandit i vår tid*. Halmstad: Högskolan i halmstad. Sociologi.

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber

Brå, brottsförebyggande rådet (2007) . *Brottsutvecklingen i Sverige fram till år 2007. Kapitel: Ekonomisk Brottslighet*.

Claesson, Esmeralda (2009). *Normdelning, en rättssociologisk intervjuundersökning om fildelares normer och normskapande*. Göteborg: Göteborgs universitet, Juridiska institutionen.

Djurfeldt, Göran, Larsson, Rolf & Stjärnhagen, Ola (2003). *Statistisk verktygslåda: samhällsvetenskaplig orsaksanalys med kvantitativa metoder*. Stockholm: Studentlitteratur

Ekengren, Ann-Marie & Hinnfors, Jonas (2006). *Uppsatshandbok: hur du lyckas med din uppsats*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Engstöm, A-K (2005). *En studie av normerna kring fildelning och piratkopiering*. Lund: Lunds universitet. Sociologiska institutionen.

Findahl, Olle (2012). *Svenskarna och internet 2012*. 1. uppl. Ödeshög: DanagårdsLiTHO

Hagstedt, J, Parsson, A, Malmer, H, Korsell, L (2007). *Fusk med a-kassa*. (rapport 2007:23). Västerås: Edita Norstedts.

Jäderblom, H. (2012) SOU 2012:5, *Utvärdering av IPRED-lagstiftningen*. Stockholm: Eladners Sverige.

Larsson, Maria, Magne, Anna (2009). *Är det möjligt att minska den illegala fildelningen av musik?* Lund: Lunds universitet, Nationalekonomiska institutionen.

Larsson, S & Svensson, M (2009). *SOCIAL NORMS AND INTELLECTUAL PROPERTY. Online norms and the European legal development* [Elektronisk resurs]. [s.l.]: Department of Sociology of Law, Lund university.

Matza, D, Sykes, G (1957). *American sociological review*, Vol. 22 No. 6: *Techniques of neutralization: a theory of delinquency*

Putorovic, D, Tegner, M (2008). *"Det är så lätt, det är bara att gå in och trycka på ett par knappar*. Lund: Lunds universitet, Rättssociologiska enheten.

Rydell, Anders & Sundberg, Sam (2009). *Piraterna: de svenska fildelarna som plundrade Hollywood*. Stockholm: Ordfront

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Denna enkät har som syfte att kartlägga bakomliggande argument till varför man fildelar eller ej. Vi hoppas att ni vill bidra till vårt projekt och svara på dessa frågor nedan. Vi vill att både ni som fildelar och ni som inte fildelar tar er tid till att svara på frågorna. Alla frågor går att svara på oavsett om man fildelar eller inte. Enkäten är givetvis anonym och helt frivillig att besvara.

När vi använder begreppet fildelning menar vi när man laddar ner eller delar upphovsrättsskyddat material över internet. Olaglig streaming klassas i denna enkät också som fildelning.

Kön: Man
              Kvinna

Ålder: _____

Fråga 1: Hur ofta har du fildelat det senaste året?

- Ingen gång
- Nån gång de senaste 12 månaderna
- Nån gång i halvåret
- Nån gång i månaden
- Nån gång i veckan
- Flera gånger i veckan
- Dagligen

Fråga 2: Nedan följer några påståenden om fildelning. I vilken grad instämmer du i dessa påståenden?

- De flesta andra fildelar så jag tycker att det är okej.

Tar helt avstånd   Tar delvis avstånd   Varken instämmer eller tar avstånd   Instämmer delvis   Instämmer helt

- Risken för att åka fast för fildelning är liten.

Tar helt avstånd   Tar delvis avstånd   Varken instämmer eller tar avstånd   Instämmer delvis   Instämmer helt

- Fildelning är ekonomiskt lönsamt.

Tar helt avstånd	Tar delvis avstånd	Varken instämmer eller tar avstånd	Instämmer delvis	Instämmer helt
☐	☐	☐	☐	☐

- Jag ser fildelning som en rättighet.

Tar helt avstånd	Tar delvis avstånd	Varken instämmer eller tar avstånd	Instämmer delvis	Instämmer helt
☐	☐	☐	☐	☐

- Det är enkelt och bekvämt att fildela.

Tar helt avstånd	Tar delvis avstånd	Varken instämmer eller tar avstånd	Instämmer delvis	Instämmer helt
☐	☐	☐	☐	☐

- Utbudet av film och musik är större på fildelningssajter än i den traditionella handeln.

Tar helt avstånd	Tar delvis avstånd	Varken instämmer eller tar avstånd	Instämmer delvis	Instämmer helt
☐	☐	☐	☐	☐

- Man bör inte fildela.

Tar helt avstånd	Tar delvis avstånd	Varken instämmer eller tar avstånd	Instämmer delvis	Instämmer helt
☐	☐	☐	☐	☐

- Jag skulle fildela (mer) om jag hade den tekniska kompetensen.

Tar helt avstånd	Tar delvis avstånd	Varken instämmer eller tar avstånd	Instämmer delvis	Instämmer helt
☐	☐	☐	☐	☐

- Samhället har mer ansvar för den problematik som finns kring fildelning än vad man som individ har.

Tar helt avstånd	Tar delvis avstånd	Varken instämmer eller tar avstånd	Instämmer delvis	Instämmer helt
☐	☐	☐	☐	☐

- Fildelning skadar samhället på något sätt.

Tar helt avstånd	Tar delvis avstånd	Varken instämmer eller tar avstånd	Instämmer delvis	Instämmer helt
☐	☐	☐	☐	☐

- Fildelning är samma sak som att stjäla från någon.

Tar helt avstånd	Tar delvis avstånd	Varken instämmer eller tar avstånd	Instämmer delvis	Instämmer helt
☐	☐	☐	☐	☐

- Det är mer försvarbart att en individ med sämre ekonomiska resurser fildelar, än en individ med bättre ekonomiska resurser.

Tar helt avstånd   Tar delvis avstånd   Varken instämmer eller tar avstånd   Instämmer delvis   Instämmer helt

- Medborgares åsikter stämmer överens med rättsväsendets ståndpunkter beträffande fildelning.

Tar helt avstånd   Tar delvis avstånd   Varken instämmer eller tar avstånd   Instämmer delvis   Instämmer helt

Fråga 3: Känner du någon som fildelar?

Ja

Nej

Fråga 4: Hur ofta använder du streamingtjänster såsom Spotify, Netflix, Viaplay eller liknande för att kolla film, tv-serier eller lyssna på musik?

Aldrig

Någon gång de senaste 12 månaderna

Någon gång i halvåret

Någon gång i månaden

Någon gång i veckan

Flera gånger i veckan

Dagligen

Fråga 5. Betalar du för streamingtjänster såsom Spotify, Netflix, Viaplay eller liknande?

Ja

Nej

Fråga 6. Nedan följer några påståenden om streamingtjänster såsom Spotify, Netflix, Viaplay etc. I vilken grad instämmer du i dessa påståenden?

- Streamingtjänster är ett gott substitut till fildelning.

Tar helt avstånd   Tar delvis avstånd   Varken instämmer eller tar avstånd   Instämmer delvis   Instämmer helt

- Streamingtjänster fungerar bättre än fildelning.

Tar helt avstånd   Tar delvis avstånd   Varken instämmer eller tar avstånd   Instämmer delvis   Instämmer helt

- Jag använder det för att få tillgång till tjänsten i mina mobila enheter såsom mobiltelefon och surfplattor.

Tar helt avstånd   Tar delvis avstånd   Varken instämmer eller tar avstånd   Instämmer delvis   Instämmer helt

Tack för din medverkan.